Sari Agriculture Sciences and Natural Resources University

Journal of Economics and Food Security,Vol. 1, No 1, 2026 ……...p: 101-117

Research Paper

Agricultural Tax Exemptions and Incentives in Selected Countries: Issues and Policy

Ehsan Rajabi[1], Ali Akbar Baghestany[2], and Mandana Tossi [3]

1- Assistant Professor, Agricultural Planning, Economic and Rural Development Research Institute (APERDRI), Tehran, Iran, (Corresponding author: rajabi.ehsan63@gmail.com)
2- Assistant Professor, Agricultural Planning, Economic and Rural Development Research Institute (APERDRI), Tehran, Iran
3- Assistant Professor, Agricultural Planning, Economic and Rural Development Research Institute (APERDRI), Tehran, Iran

Received: 25 July, 2025 Revised: 01 October, 2025 Accepted: 23 November, 2025

Extended Abstract

Background: Granting exemptions, deductions, and acceptable tax expenses is one of the most important and integral components of any type of a tax system, and numerous theoretical and experimental discussions have been made in agreement and opposition to their existential philosophy. Proponents of granting exemptions, deductions, and acceptable expenses believe that collecting taxes from the lowest-income sections of society and removing acceptable personal expenses in areas such as agriculture and food directly affect the quality of life of low–income families. On the other hand, guaranteeing a minimum subsistence level for the low-income sections of society is one of the most important duties of any government.

The current study seeks to present the experience of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) in the field of agricultural exemptions and incentives while examining the status of tax exemptions and incentives in the Islamic Republic of Iran for the agricultural sector. It is of particular importance to use the experiences of economically successful countries to speed up and reduce the probability of failure of agricultural tax exemptions.

Based on the questionnaire designed by the OECD about taxes in agriculture and its results reported in 2020, different types of tax behaviors were investigated in the agricultural sector.

Methods: The current paper is comparative-analytical research. Since there have been extensive studies in the field of tax exemptions and incentives in the agricultural sector in selected countries, this research is considered a descriptive and documentary experimental study. Domestic regulations were collected from the Tax Affairs Organization of the I.R. of Iran, and the required documents and resources related to the experiences of 34 countries of the world from Latin America, South America, Europe, and Oceania were available on the OECD website in 2020.

Results: The tax exemptions of the agricultural sector in 2022 accounted for only 3.5% of direct taxes and 2.2% of total tax revenues. The exemptions are allocated for the benefit of other sectors, and the agricultural sector has little benefit in the optimal allocation of tax exemptions, considering its share of 10.4% of the GDP and 15% of the country's employment. Agricultural tax policies of the 35 member countries of the OECD, depending on the country, can include taxes on income, profit, and capital gains in different ways. It is classified into social security premiums, payroll and labor taxes, property taxes (including property transfer taxes), and goods and services taxes (including sales taxes and value-added taxes). Tax exemptions for small or low-income farmers, tax exemptions for income from certain products, tax exemptions for income from certain areas, tax exemptions for income from young farmers, capital gains exemptions, cash accounting, tax rebates on property tax, gift or inheritance, and exemption from paying local or regional business tax are widely used in the agricultural sector. In addition to these privileges and tax incentives that were created last year for the agricultural sector, they have not been reviewed, modified, or changed. Most countries (such as the United States and Austria) allow farmers to use cash accounting (or not require them to keep accounts), compared to other businesses that are generally required to use the accrual accounting method for tax reporting and accounting. In the cash accounting method, incomes and expenses are recognized at the time of receipt or payment of physical cash. This gives farmers considerable flexibility about when to report income and expenses for tax purposes.

Copyright ©2026. Rajabi et al. Published by Sari Agricultural Sciences and Natural Resources University.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 Unported License, which allows users to read, copy, distribute, and make derivative works for non-commercial purposes from the material, as long as the author of the original work is cited properly.

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

Conclusion: Tax concessions in personal income tax regimes are higher than in corporate income tax regimes (18 out of 35 countries report no preferential treatment). While these concessions generally reduce the tax base and thus the payment of farm households, they are aimed at reducing the effects of specific issues, such as reduced income diversity, compensating for higher production costs in certain areas or for young farmers, and reducing costs. Administrative services for small farms are provided with the possibility of using the cash accounting method and exempting (part of) capital gains to facilitate farm transfers. The accounting of the agricultural unit is not necessary for farmers when they use the method of valuation or estimation of other similar activities to calculate the taxable income from agricultural activities instead of determining the actual income. This particular approach to calculating taxable farm income dates back to a time when accounting was rare in agriculture. Although the provincial tax system treats farm income and other self-employment taxes similarly in many countries, still a significant number of farmers in the OECD region benefit from simplified accounting methods. Many countries provide tax support for capital gains generated in the agricultural sector. To encourage the succession and reconstruction of farms and ultimately the productivity of this sector, capital gains are either exempted from income tax in some countries, or only a portion of them is taxed. Farms are sometimes valued in such a way that the profit becomes zero.

Keywords: Agriculture, Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), Tax incentives, Tax exemptions

How to Cite This Article: Rajabi, E., Baghestany, A. A., & Tossi, M. (2026). Agricultural Tax Exemptions and Incentives in Selected Countries: Issues and Policy. *J Economics Food Sec,* 1(1), 101-117. DOI: 10.66224 /efs.2025.62

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری

OPEN ACCESS

مقاله پژوهشی

معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی بخش کشاورزی در کشورهای منتخب: مسائل و سیاست‌ها

احسان رجبی[۱]، علی اکبر باغستانی[۲] و ماندانا طوسی[۳]

۱- استادیار پژوهش، موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصادکشاورزی و توسعه روستایی، تهران، ایران، (نویسنده مسوول: rajabi.ehsan63@gmail.com)
۲- استادیار پژوهش، موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصادکشاورزی و توسعه روستایی، تهران، ایران
۳- استادیار پژوهش، موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصادکشاورزی و توسعه روستایی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۰۳ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۰۲
صفحه: ۱۰۱ تا ۱۱۷

چکیده مبسوط

مقدمه و هدف: اعطای معافیت‌ها، کسورات و هزینه‌های قابل‌قبول مالیاتی از مهم‌ترین اجزای لاینفک هر نوع نظام مالیات است و بحث‌های نظری و تجربی متعددی در موافقت و مخالفت با فلسفه وجودی آن‌ها صورت گرفته‌اند. طرفداران اعطای معافیت، کسورات و مالیات با نرخ صفر بر این باورند که اخذ مالیات از کم درآمدترین اقشار جامعه و حذف هزینه‌های قابل‌قبول شخصی در حوزه هایی مانند، کشاورزی و غذا، به‌صورت مستقیم بر کیفیت زندگی طبقات با سطح درآمدی پایین اثرگذار است و آن‌ها را به عدم‌تمکین مالیاتی ترغیب می‌کند. این درحالی است که تضمین و تامین حداقل معیشت برای اقشار کم‌درآمد جامعه، از مهم‌ترین وظایف هر دولتی به‌شمار می‌روند.
مطالعه‌ی حاضر در پی آن است که ضمن بررسی وضعیت معافیت و مشوق‌های مالیاتی جمهوری اسلامی ایران برای بخش کشاورزی، تجربه سایر کشورهای سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در حوزه معافیت‌ها و مشوق‌های کشاورزی را ارائه نماید. استفاده از تجارب کشورهای موفق اقتصادی برای تسریع و کاهش احتمال عدم‌موفقیت معافیت‌های مالیاتی کشاورزی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی و از حیث روش و چگونگی جمع‌آوری اطلاعات تطبیقی‌تحلیلی است. از آن‌جایی که پژوهش‌های گسترده در زمینه معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی در بخش کشاورزی در کشورهای منتخب صورت گرفته‌اندف از این‌رو این پژوهش یک مطالعه تجربی توصیفی و اسنادی محسوب می‌شود. مقررات مربوط به داخل کشور از پایگاه اینترنتی سازمان امور مالیاتی و اسناد و منابع مورد نیاز مربوط به تجارب ۳۴ کشور جهان از آمریکای لاتین، آمریکای جنوبی، اروپایی و اقیانوسیه، منتهی به سال ۲۰۲۰ میلادی از پایگاه اطلاعات سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD) برداشت شدند.

یافته‌ها: میزان معافیت‌های مالیاتی بخش کشاورزی ایران در سال ۱۴۰۱ تنها ۳/۵ درصد مالیات‌های مستقیم و ۲/۲ درصد مجموع درآمدهای مالیاتی است. این موضوع مبین آن است که معافیت‌ها به‌نفع سایر بخش‌های اقتصادی تخصیص یافته‌اند و بخش کشاورزی در تخصیص بهینه معافیت‌های مالیاتی، با توجه به سهم ۱۰/۴ درصدی از تولید ناخالص داخلی و ۱۵ درصد اشتغال کشوری بهره‌مندی کمی دارد.
ترکیب سیاست‌های مالیات کشاورزی در ۳۵ کشور مورد بررسی، به اشکال متفاوتی شامل مالیات بر درآمد، سود و عایدی سرمایه، حق‌بیمه تامین اجتماعی، مالیات بر حقوق و دستمزد و نیروی کار، مالیات بر دارایی (از جمله مالیات نقل و انتقال اموال) و مالیات بر کالاها و خدمات (شامل مالیات بر فروش و مالیات بر ارزش افزوده) طبقه‌بندی شده است. معافیت مالیاتی برای کشاورزان کوچک یا کم‌درآمد، معافیت‌های مالیاتی برای درآمد حاصل از محصولات خاص، معافیت‌های مالیاتی برای درآمد از مناطق خاص، معافیت مالیاتی برای درآمد حاصل از فعالیت کشاورزان جوان، معافیت‌های عایدی سرمایه، حسابداری نقدی، روش«متوسط مالیات بر درآمد»، مشوق‌های استهلاک، تخفیف‌های مالیاتی در مورد مالیات بر دارایی هنگام انتقال زمین و املاک کشاورزی برای فروش، هدیه یا ارث، و معافیت از پرداخت مالیات مشاغل محلی یا منطقه‌ای به‌صورت گسترده در بخش کشاورزی استفاده شده‌اند. علاوه‌بر این، امتیازات و مشوق‌های مالیاتی که سالیانه گذشته برای بخش کشاورزی ایجاد شده‌اند دیگر مورد بازبینی و اصلاح و تغییر قرار نگرفته‌اند.
اغلب کشورها (مانند ایالات متحده و اتریش) با اجازه دادن به کشاورزان برای استفاده از حسابداری نقدی (یا عدم‌الزام آن‌ها به نگهداری حساب) نسبت به سایر مشاغل که عموماً ملزم به استفاده از روش حسابداری تعهدی برای ارائه گزارش‌های مالیاتی و محاسبه درآمد مشمول مالیات هستند، حمایت‌های مالیاتی خاصی را برای کشاورزان ارائه می‌کنند. در روش حسابداری نقدی، درآمدها و هزینه‌ها را در زمان دریافت یا پرداخت وجه نقد فیزیکی شناسایی می‌کنند. این به کشاورزان انعطاف‌پذیری قابل‌توجهی را در مورد زمان گزارش درآمد و هزینه برای مقاصد مالیاتی می‌دهد

نتیجه‌گیری: امتیازات مالیاتی در نظام مالیات بر درآمد شخصی، بیشتر از رژیم‌های مالیات بر درآمد شرکت‌ها هستند (۱۸ کشور از ۳۵ کشور هیچ‌گونه رفتار ترجیحی را گزارش نمی‌کنند). در حالی‌که این امتیازات به‌طور کلی، پایه مالیات و در نتیجه پرداخت خانوارهای کشاورز را کاهش می‌دهند، با هدف کاهش آثار مسائل خاصی مانند کاهش تنوع درآمد، جبران هزینه‌های بالاتر تولید در مناطق خاص یا برای کشاورزان جوان، کاهش هزینه‌های اداری برای مزارع کوچک با امکان استفاده از روش حسابداری نقدی و معافیت (بخشی از) سود سرمایه برای تسهیل نقل و انتقالات مزرعه ارائه شده است.
هنگامی که کشاورزان برای محاسبه درآمد مشمول مالیات حاصل از فعالیت‌های کشاورزی از روش ارزش‌گذاری یا برآوردی سایر فعالیت‌های مشابه به‌جای تعیین درآمد واقعی استفاده می‌کنند، حسابداری واحد کشاورزی برای آن‌ها ضرورتی ندارد. این رویکرد ویژه، برای محاسبه درآمد مشمول مالیات مزرعه به زمانی برمی‌گردد که حسابداری در کشاورزی نادر بوده است. اگرچه در بسیاری از کشورها، سیستم مالیات‌ستانی رفتار مشابهی را در برابر درآمد مزرعه و مالیات سایر مشاغل خوداشتغالی نشان می‌دهد، اما هنوز تعداد قابل‌توجهی از کشاورزان در منطقه OECD از مزایای روش‌های ساده‌شده حسابداری برخوردار می‌شوند.
بسیاری از کشورها برای عواید سرمایه‌ای که در بخش کشاورزی ایجاد می‌شوند، حمایت‌های مالیاتی ویژه‌ای را ارائه می‌دهند. برای تشویق جانشین‌پروری و بازسازی مزارع و در نهایت بهره‌وری این بخش، سود سرمایه یا از مالیات بر درآمد در برخی کشورها مستثنی می‌شود، یا فقط سهمی از آن مشمول مالیات می‌شود. مزارع گاهی اوقات به گونه‌ای ارزش‌گذاری می‌شوند که سود آن صفر می‌شود.

واژه‌های کلیدی: سازمان توسعه و همکاری اقتصادی، کشاورزی، معافیت‌های مالیاتی، مشوق‌های مالیاتی

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

مقدمه

از نظر اقتصادی در بین انواع درآمدهای دولت، مالیات مناسب‌ترین نوع آن است و به‌عنوان ابزاری کارآمد در جهت اهداف کلان اقتصادی مانند افزایش تولید، تثبیت اقتصادی، ایجاد اشتغال، بهبود رفاه اجتماعی و رشد اقتصادی به‌شمار می‌آید. مقایسه این منبع با سایر منابع نشان می‌دهد که هر چه سهم مالیات‌ها در تأمین مخارج دولت بیشتر باشد، ایجاد آثار نامطلوب اقتصادی دخالت دولت در اقتصاد به‌میزان چشمگیری کاهش می‌یابد. از این‌رو، وجود یک نظام مالیاتی کارآمد برای رسیدن به اهداف افزایش تولید از ضروریات سیاست‌گذاری اقتصادی است (Shahnoush Foroushani & Rajabzadeh, 2022).

از سوی دیگر، هرچند نقش اصلی مالیات، تأمین منابع مالی دولت‌ها جهت اعمال حاکمیت است، اما سایر کارکردهای مالیات، مانند اثرات توزیعی و تخصیصی، آن‌ها را به ابزار مؤثری جهت اعمال سیاست‌های مالی دولت‌ها تبدیل نموده‌است، به‌طوری‌که در سال‌های اخیر استفاده از امتیازات مالیاتی به‌عنوان مشوق‌های مالیاتی دولت جهت توسعه منطقه‌ای و جغرافیایی شیوع گسترده‌ای پیدا کرده است (Khanzadi *et al*. 2015).

سیاست‌گذاری صحیح معافیت‌ها و مشوق‌ها و اعتبارات مالیاتی، ضرورتی بر ایجاد توسعه اقتصادی است و تدوین و اجرای درست این سیاست‌ها یکی از راه‌های هدایت سرمایه به سمت ایجاد ارزش‌افزوده اقتصادی و شکوفایی تولید است. ایران، در مقایسه با بسیاری از کشورهای درحال توسعه و توسعه‌یافته از مشوق‌های مالیاتی زیادی برخوردار است و بخش وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی، تحت حمایت این مشوق‌ها قرار گرفته است. فقدان نظام جامع اطلاعات مالیاتی، تعدد نرخ‌های مالیاتی در بخش‌های مختلف اقتصادی، معافیت‌های وسیع و متنوع مالیاتی، اعمال نظرات شخصی در فرآیند وصول مالیات‌ها، نادیده‌گرفتن بخش‌هایی از اقتصاد در فرآیند شمول مالیاتی، ناکافی بودن نظارت‌های فنی بر فرآیندهای تشخیص و وصول مالیات و در پی آن گسترش فساد در برخی حوزه‌های مالیاتی از جمله مهم‌ترین آسیب‌ها و کاستی‌های نظام مالیاتی ایران محسوب می‌شوند (Shahnoush Foroushani & Rajabzadeh, 2022).

گستردگی و دائمی بودن این معافیت‌ها بخش مهمی از درآمدهای دولت را از بین برده‌اند و از سوی دیگر زمینه ایجاد فرار مالیاتی و فساد را فراهم نموده‌اند. این در حالی است که نتایج بسیاری از پژوهش‌های داخلی در زمینه تأثیر قوانین تشویقی مالیاتی کشور در تحقق اهداف توسعه‌ای و اشتغال‌زایی، نشان از عدم‌کارایی این قوانین در اقتصاد کشور دارند (Abdi & Rezaei 2015).

سیاست‌های مالیاتی در بخش کشاورزی با بحث معافیت‌های مالیاتی مترادف است به‌نحوی که این امر موجب شده است تا کشاورزی در حوزه مالیات کمتر مورد توجه قرار گیرد. پژویان و درویشی (Pejuyan & Darvishi, 2010) مالیات بر فعالیت‌های کشاورزی را به‌عنوان پایه جدید مورد تأکید قرار دادند. مجتهد و احمدیان (Mojtahid & Ahmadian, 2007) نیز کاهش موارد معافیت را برای اصلاح نظام مالیاتی پیشنهاد نمودند. در شرایط فعلی، مسأله این است که آیا شیوه، معافیت و مشوق‌های فعلی بخش کشاورزی، بهینه‌ترین شیوه حمایت از بخش کشاورزی است؟ کشورهای مختلف در این زمینه چه تجربه‌ای دارند و شیوه بهینه حمایت مالیاتی از بخش کشاورزی چگونه است؟

بر همین اساس، مطالعه‌ی حاضر در پی آن است که به بررسی وضعیت معافیت و مشوق‌های مالیاتی جمهوری اسلامی ایران برای بخش کشاورزی و تجربه سایر کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی در حوزه کشاورزی بپردازد چرا که استفاده از تجارب کشورهای موفق اقتصادی برای تسریع و کاهش احتمال عدم‌موفقیت این فرآیند از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

اخذ مالیات از یک فعالیت خاص یا اعطای معافیت مالیاتی به آن، بیشتر در جهت تخصیص بهینهٔ منابع صورت می‌گیرد. علاوه‌بر این، اعطای معافیت مالیاتی به برخی فعالیت‌ها در مناطق خاص، علاوه‌بر هدف تخصیص منابع، هدف توزیعی را دنبال می‌کند. به همین منظور، دولت‌ها در چارچوب قوانین مالیاتی و برحسب شرایط موجود به اخذ مالیات یا اعطای معافیت مالیاتی می‌پردازند تا ضمن دستیابی به اهداف درآمدی و عدالت اجتماعی، جهت‌دهی به فعالیت‌های اقتصادی را نیز پوشش دهند. البته اعطای معافیت‌ها و تعیین حد و مرز آن‌ها در کشورهای مختلف، با توجه به اهدافی که آن جامعه تعقیب می‌کند، متفاوت است. از این‌رو، فراهم کردن شرایط و چارچوب منسجمی از انگیزه‌های مالیاتی جهت تقویت سرمایه‌گذاری و رشد تولید، یکی از مسائلی است که سیاست‌گذاران اقتصادی، به‌ویژه مقامات اجرایی سیاست مالی، را با چالش مواجه کرده است (Nazari *et al*., 2016).

منظور از انگیزه‌های مالیاتی، هرگونه سنجه و ملاکی است که برای هر فعالیت یا بخش مشخصی (در مقایسه با کل صنعت)، رفتار مالیاتی مطلوبی فراهم آورد. در این راستا، یکی از مهم‌ترین ابزارهای انگیزه‌های مالیاتی استفاده از مشوق‌های مالیاتی جهت تحریک سرمایه‌گذاری و تولید و رشد اقتصادی است. مشوق مالیاتی به انواع کمک‌ها یا امتیازات مالیاتی اطلاق می‌شود که دولت‌ها با هدف افزایش سرمایه‌گذاری و اشتغال و نیز توسعه صادرات جهت توسعه منطقه‌ای به گروه‌های خاصی از افراد، بنگاه‌ها و فعالان اقتصادی (مشوق هدفمند) و یا به همه آنها (مشوق عام یا غیر هدفمند) در قالب تعطیلی، تخفیف، ترجیحات، ارفاق، اعتبار، بخشودگی و تعویقات مالیاتی اعطا می‌کنند (Abdi & Rezaei, 2015).

آنچه که می‌توان در خصوص طراحی و اجرای مشوق‌های مالیاتی در اقتصاد ایران می‌توان مطرح کرد این است که دستگاه‌های مرتبط با مسألهٔ سرمایه‌گذاری همواره سعی کرده‌اند به‌منظور افزایش سرمایه‌گذاری در طول زمان و در هر مرحله از قانون‌گذاری، اعطای مشوق‌های مالیاتی در مواد قانونی (که بیشتر آن‌ها غیرهدفمند، غیرمشروط و دائمی هستند)، مانند درآمدهای فعالان اقتصادی مناطق آزاد تجاری صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، سود سپرده‌های بانکی، صادرات برخی از مواد خام و نهاده‌های تولید، فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی،

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]
[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

مدارس غیرانتفاعی و فعالیت‌های فرهنگی و هنری را دنبال کنند (Mosavi Jahromi *et al*., 2017).

جدول ۱ مشوق‌های و معافیت تصریح‌شده در قوانین متعدد ج.ا. ایران را نشان می‌دهد.

جدول ۱- مشوق‌ها و معافیت مالیاتی بخش کشاورزی در قوانین ایران (منبع : قانون مالیات‌های مستقیم، قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری، قانون حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان)

Table 1. Incentives and tax exemptions for the agricultural sector in the laws of Iran (Source: Direct Tax law, Law on the Administration of Free Trade-Industrial Zones of the Islamic Republic of Iran, law on supporting knowledge-based companies)

شرح فعالیت Activity Description	ماده قانونی Legal article
فعالیت‌های تولیدی و معدنی در بخش‌های تعاونی و خصوصی، از تاریخ شروع بهره‌برداری به‌میزان ۸۰ درصد به‌مدت ۴ سال و در مناطق کمتر توسعه‌یافته به میزان ۱۰۰ درصد و به مدت ۱۰ سال	ماده ۱۳۲ قانون مالیات‌های مستقیم
۱۰۰ درآمد شرکت‌های تعاونی روستایی، عشایری، کشاورزی، صیادان، کارگری،کارمندی،	ماده ۱۳۳ قانون مالیات‌های مستقیم
کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی نهادهای انقلاب اسلامی	ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم
۱۰۰ درآمد حاصل از صادرات محصولات تمام‌شده کالاهای صنعتی و محصولات بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی و تکمیلی و ۵۰ درصد درآمد حاصل از صادرات سایر کالاها	ماده ۱۴۱ قانون مالیات‌های مستقیم
سود دریافتی به سپرده‌های بازنشستگی، جوائز و سپرده بانکی، اوراق مشارکت و اوراق قرضه دولتی	ماده ۱۴۵ قانون مالیات‌های مستقیم
۱۰درصد بخشودگی مالیات شرکت‌هایی که سهام آنها در بورس معامله می‌شود	ماده ۱۴۳ قانون مالیات‌های مستقیم
معافیت مالیات بر درآمد و دارایی، ۲۰ ساله انواع فعالیت‌های اقتصادی در منطقه آزاد تجاری—صنعتی.	ماده ۱۳ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری
درآمد حاصل از کلیه فعالیت‌های کشاورزی، دامپروری، دامداری، پرورش ماهی و زنبور عسل و پرورش طیور، صیادی و ماهیگیری، نوغان‌داری، احیای مراتع و جنگل‌ها، باغات اشجار و نخیلات	ماده ۸۱ قانون مالیات‌های مستقیم
معافیت از پرداخت مالیات، عوارض، حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض صادراتی به مدت پانزده سال به شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان	ماده ۳ قانون حمایت از شرکت‌های دانش بنیان
درآمد حاصل از تعلیم و تربیت مدارس غیر انتفاعی، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی غیر انتفاعی، مؤسسات نگهداری معلولین، باشگاه‌ها و مؤسسات ورزشی	ماده ۱۳۴ قانون مالیات‌های مستقیم
۱۰۰درآمد کارگاه‌های فرش دستباف، صنایع دستی، شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های تولیدی	ماده ۱۴۲ قانون مالیات‌های مستقیم

بررسی روند وضع مالیات و معافیت‌های مالیاتی فعالیت‌های بخش کشاورزی ایران نشان می‌دهد که «مالیات بر املاک مزروعی» جزو قدیمی‌ترین نوع مالیات در ایران است که در سال ۱۳۰۴ وضع شد و بر اساس آن برخی فعالیت‌های کشاورزی مشمول مالیات شدند. اما در طول زمان و در سال ۱۳۳۱ مجدداً مالیات بر اراضی، به مأخذ ۳ درصد ارزش اراضی وضع شد ولی در سال ۱۳۴۰ لغو شد. در سال ۱۳۴۵ بار دیگر درآمدهای کشاورزی مشمول مالیات مشخص شدند. در این قانون، آستانه‌های برخورداری از معافیت مالیاتی تعیین شدند. در قانون مالیات‌های مستقیم سال ۱۳۶۶، برخی دیگر از فعالیت‌های بخش کشاورزی در ماده ۸۱ و درآمد حاصل از صادرات محصولات کشاورزی در ماده ۱۴۱ معاف اعلام شدند و همزمان دولت مکلف شد تا گسترهٔ شمول فعالیت‌ها را مشخص کند. در اصلاحات سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۹۴ نیز این رویکرد نسبت به این مادهٔ قانونی وجود داشت. در سال۱۳۹۴، علی‌رغم تغییرات ماهوی که در بسیاری از فرآیندهای بخش کشاورزی ایجاد شده‌اند، کماکان نسبت به احراز فعالیت‌های مشمول مادهٔ ۸۱ قانون اقدام می‌شود و تاکنون هیچ‌یک از دولت‌ها، لایحه‌ای برای اصلاح معافیت درآمد کشاورزی ارائه نکرده است (Rezaei, 2018). با توجه به گزارش سازمان امور مالیاتی کشور، براساس عملکرد اشخاص حقوقی در سال ۱۴۰۰، بار مالیاتی معافیت‌های قانونی این اشخاص معادل ۳۴۵ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. این درحالی است که کل مالیات وصولی از محل عملکرد اشخاص حقوقی در سال ۱۴۰۱، ۱۹۰ هزار میلیارد تومان بود. بر این اساس ۳۶ درصد از معافیت استفاده شده توسط اشخاص حقوقی مربوط به ماده ۱۳۲ قانون مالیات مستقیم است؛ این ارقام درحالی به‌دست آمده‌اند که معافیت مالیاتی بخش کشاورزی مطابق ماده ۸۱ قانون تنها به ۲ درصد (حدود ۶ هزار میلیارد تومان) می‌رسد. معافیت درآمد حاصل از صادرات خدمات و کالاهای غیرنفتی با ۴۴ هزار میلیارد تومان، رتبه دوم جذب معافیت‌های مالیاتی در سال ۱۴۰۱ را به‌خود اختصاص می‌دهد که با توجه به سهم ۱۰ درصدی، بخش کشاورزی از کل صادرات غیرنفتی، ۴/۴ هزار میلیارد تومان، بار مالیاتی صادرات کالاهای کشاورزی است. در نهایتف این گونه می‌توان نتیجه گرفت که سهم بخش کشاورزی تنها ۱۰/۴ هزار میلیارد تومان از مجموع مالیات صرف نظر شده دولت (۳۴۵ هزار میلیارد تومان) در سال ۱۴۰۱ است. با توجه به مالیات مستقیم وصولی و مجموع درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۱۴۰۱ که به‌ترتیب ۲۹۳ هزار میلیارد تومان و ۴۷۰ هزار میلیارد تومان بودند، معافیت‌های مالیاتی بخش کشاورزی تنها ۳/۵ درصد مالیات‌های مستقیم و ۲/۲ درصد از مجموع درآمدهای مالیاتی دولت را به‌خود اختصاص دادند. مجموع این اطلاعات نشان‌دهنده‌ی تخصیص معافیت‌ها به نفع سایر بخش‌های اقتصادی در مقایسه با بخش کشاورزی و بهرمندی ناچیز این بخش در تخصیص بهینه معافیت‌های مالیاتی است این در حالی است که بخش کشاورزی سهم ۱۰/۴ درصدی از تولید ناخالص داخلی (Central bank of Iran, 2022) و ۱۵ درصد اشتغال اقتصاد ایران (Statistical Centre of Iran, 2022) را به‌خود اختصاص داده است.

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

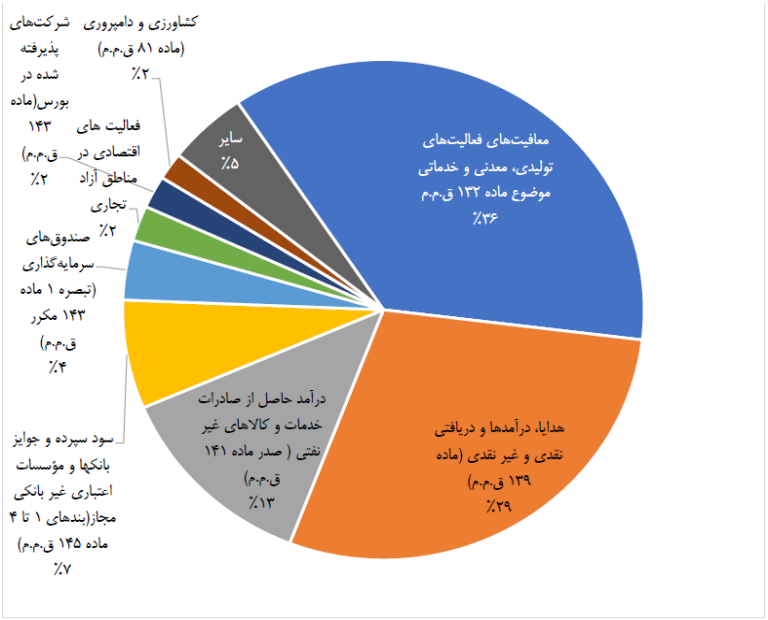

شکل ۱- تفکیک سهم مواد قانونی معافیت‌های اشخاص حقوقی از کل بار مالیاتی معافیت‌های اشخاص حقوقی در سال ۱۴۰۱ (منبع: سازمان امور مالیاتی، ۱۴۰۲)

Figure 1. The shares of legal articles of exemptions from the total tax exemptions in 2022 (source: The Iranian National Tax Administration, 2023)

سیاست‌های مالیاتی حوزه کشاورزی، بسته به این‌که در کدام کشور اجرا می‌شوند، به شکل‌های متفاوتی شامل مالیات بر درآمد، سود و عایدی سرمایه، حق‌بیمه تامین اجتماعی، مالیات بر حقوق و دستمزد و نیروی کار، مالیات بر دارایی (از جمله مالیات نقل و انتقال اموال (و مالیات بر کالاها و خدمات) شامل مالیات بر فروش و مالیات بر ارزش‌افزوده) طبقه‌بندی و اجرا می‌شوند (OECD, 2020). در حالی‌که بخش کشاورزی قطعا تحت تاثیر وضع مالیات‌های مختلف است، مقررات مالیاتی بخش کشاورزی، نسبت به سایر بخش‌ها، از طریق اعطای امتیازات و مشوق‌های مالیاتی وضع شده‌اند. یک اقدام مالیاتی معین، در صورتی به‌عنوان «امتیاز مالیاتی» برای کشاورزی در نظر گرفته می‌شود که منجربه رفتار متفاوت با این بخش شود، به گونه‌ای که کشاورزی از آن منتفع شود و در سیستم مالیاتی چنین مشوق‌هایی منجربه درآمدهای مالیاتی از دست‌رفته یا «هزینه‌های مالیاتی» می‌شود. با توجه به این که درآمد حاصل از کشاورزی نوسانات بیشتری نسبت به درآمد بخش‌های دیگر اقتصادی دارد، روش« متوسط مالیات بر درآمد» برای تسهیل شناسایی درآمد کشاورز در طول سال‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. مشوق‌های مربوط به استهلاک منجر به تشویق سرمایه‌گذاری می‌شوند و تخفیف‌های مالیاتی در مورد مالیات بر دارایی، هنگام انتقال زمین و املاک کشاورزی برای فروش، هدیه یا مرگ مالک، برای تسهیل انتقال مزرعه با حداقل اختلال و مشکل در فعالیت‌های تولیدی اعمال می‌شوند. مشوق‌های مالیاتی برای مالیات بر نهاده‌ها، محصولات کشاورزی، یا مالیات بر ارزش افزوده به صورت گسترده در بخش کشاورزی استفاده می‌شوند (OECD, 2020).

ادبیات پژوهش در خصوص مالیات و بخش کشاورزی بر چهار حوزه زیر متمرکز شده است.

۱- تاثیر مالیات بر درآمد بر سطوح درآمد و نوسان‌پذیری آن

۲- تاثیر مالیات بر دارایی بر نقل و انتقالات مزرعه و ساختار مالکیت آن

۳- تاثیر مالیات بر سرمایه‌گذاری و نوآوری

۴- عملکرد ابزارهای مالیاتی برای بهبود پایداری محیط زیستی

اگرچه بررسی ادبیات بر این چهار حوزه متمرکز است، اما تفکیک کامل ابزارهای مختلفی که مالیات از طریق آن‌ها بر کشاورزی تأثیر می‌گذارد، دشوار است. در وهله اول، بدون شک مقررات مالیاتی زیادی وجود دارند که مختص کشاورزی نیستند، اما می‌توانند بر درآمد مزرعه، انتقال مالکیت مزرعه، نوآوری و پایداری تولید کشاورزی تأثیر بگذارند، درحالی‌که تأثیر این مقررات مالیاتی به ندرت ارزیابی می‌شود. در عین‌حال، باید توجه داشت که امتیازات مالیاتی که در اصل برای یک هدف خاص در نظر گرفته شده‌اند، ممکن است عواقب ناخواسته‌ای برای سایر متغیرهای دیگر داشته باشند. به‌عنوان مثال، امتیازات مالیاتی که موفق به تحریک نوآوری می‌شوند، ممکن است پس از پذیرش نوآوری، منجربه درآمد بیشتر مزرعه شوند. با این اوصاف، این مطالعه با تمرکز بر بررسی شواهد در این چهار حوزه کلیدی در تلاش برای شناسایی مکانیسم‌های ملموسی است که از طریق آن‌ها سیستم مالیاتی به تقویت رشد، سرمایه‌گذاری، نوآوری و بهبود نتایج پایداری تولید کشاورزی کمک کرده است (Hill & Blandford, 2007).

دهقان هراتی و همکاران (Dehghan Harati *et al.*, 2014) با مطالعه تاثیر سیاست‌های مالی و مالیاتی بر تجارت بخش کشاورزی در ایران، با استفاده از مدل خودرگرسیون برداری به بررسی اثر سیاست‌های مالی دولت طی دوره (۱۳۸۸-۱۳۵۰) بر تجارت بخش کشاورزی پرداختند. نتایج این

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]
[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

تحقیق نشان دادند که در کوتاه‌مدت، مخارج دولت و شاخص مالیاتی اثر مثبت بر ارزش صادرات و واردات بخش کشاورزی داشتند، اما در بلندمدت، تنها مخارج دولت اثر مثبتی‌بر ارزش صادرات و واردات بخش کشاورزی داشتند و شاخص مالیاتی اثر منفی را از خود نشان داد و اثر آن در بلندمدت بیشتر از کوتاه‌مدت بود. بنا بر این، پیشنهاد شده است که نظام مالیاتی، با استفاده از کاهش نرخ مالیات بر سرمایه‌گذاری اصلاح شود تا از این راه، زمینه لازم برای سرمایه‌گذاری و تولید بیشتر در بخش کشاورزی و به‌تبع آن افزایش اشتغال در این بخش فراهم شود.

شاهنوشی فروشانی و رجب‌زاده (Shahnoush Foroushani, & Rajabzadeh, 2022) به آسیب‌شناسی معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی جمهوری اسلامی ایران با رویکرد حمایت از تولید پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهند که تغییر معافیت‌های مالیاتی درآمد فعالیت‌های تولیدی و معدنی به مشوق مالیاتی، حذف معافیت مالیاتی خدمات معاملات و تسویه اوراق بهادار و کالا در بورس‌ها و بازارهای خارج از بورس و املاک مسکونی و همچنین اجرای اعتبارات و مشوق‌های مالیاتی صندوق سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات و اعتبار مالیات خارجی بیشترین میزان موافقت خبرگان را به‌همراه داشته‌اند.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از حیث هدف، کاربردی و از حیث روش و چگونگی جمع‌آوری اطلاعات تطبیقی–تحلیلی است. از آنجایی که پژوهش‌های گسترده در زمینه معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی در بخش کشاورزی در کشورهای منتخب صورت گرفته‌اند، از این‌رو، این پژوهش یک مطالعه تجربی توصیفی و اسنادی محسوب می‌شود. مقررات مربوط به داخل کشور از پایگاه اینترنتی سازمان امور مالیاتی و اسناد و منابع مورد نیاز مربوط به تجارب ۳۴ کشور جهان از آمریکای لاتین، آمریکای جنوبی، اروپایی و اقیانوسیه، منتهی به سال ۲۰۲۰ میلادی از پایگاه اطلاعات سازمان توسعه و همکاری اقتصادی (OECD) برداشت شدند.

۳۴ کشور منتخب بر مبنای «اطلاعات در دسترس» و همچنین وجود یا عدم وجود معافیت و یا مشوق مالیات برای بخش کشاورزی انتخاب شدند. دوره زمانی پژوهش مربوط به اقدامات کشورها مبنی‌بر برقراری یا عدم برقراری مشوق‌ها و معافیت‌ها مالیاتی کشاورزی تا سال ۲۰۲۰ میلادی بود.

از آنجایی‌که بخش کشاورزی ایران برای فعالیت‌های موضوع ماده ۱ قانون تمرکز وظایف و اختیارات بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی (مصوب ۱۳۹۱) از پرداخت هرگونه مالیات معاف است، بنا بر این در این مطالعه علیرغم ذکر برخی موارد، بر کشور ایران تمرکز نشده است. البته در جدول (۱) بخشی از معافیت های مالیاتی بخش کشاورزی ایران در قوانین مختلف ذکر شده است.

در مقاله، صرف‌نظر از «محدودیت دسترسی به اطلاعات و داده‌ها» تلاش شده است تا با در نظر گرفتن کشورهای حوزه آمریکای لاتین، آمریکای جنوبی، اروپایی و اقیانوسیه امکان مقایسه و ارائه پیشنهادهای سیاستی فراهم شود. انتظار می‌رود که تنوع اقتصادهای مورد بررسی و تجربیات آن‌ها منجر به ارائه فهرست متنوعی از مشوق‌ها و معافیت‌های مالیاتی بخش کشاورزی شود که به موجب آن، صرف نظر از سهم بخش کشاورزی از اقتصاد ملی هر کشور، نه‌تنها معافیت‌ها حذف نمی‌شوند بلکه اهمیت اتخاذ حمایت‌های بازارگرا برجسته می‌شود.

نتایج و بحث

مقایسه تطبیقی ساختار مالیاتی بخش کشاورزی در کشورهای منتخب

مشوق‌های مالیاتی کم و بیش در اغلب نظام‌های مالیاتی جهان وجود دارند اما گستره و شکل آن در کشورهای مختلف متفاوت هستند. بررسی اجمالی مقررات مالیاتی ویژه برای کشاورزی به تفکیک کشورها در جدول شماره (۲) آمده است. آشکار است که همه کشورها مقررات‌های مالیاتی ویژه خود را با رفتار مالیاتی متفاوتی برای بخش کشاورزی خود ارائه می‌کنند. در ادامه، بخش‌های بعدی این اقدامات مالیاتی را با جزئیات بیشتر تشریح و مورد بحث قرار می‌دهند. بر اساس پرسش‌نامه‌ای که سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در مورد مالیات در کشاورزی طراحی و در سال 2020 نتایج آن را گزارش نمود، انواع رفتارهای مالیاتی متفاوت در مورد بخش کشاورزی طبقه‌بندی و به شرح زیر هستند.

۱– رفتار ترجیحی در مالیات بر درآمد، سود و عایدی سرمایه

الف–قابلیت استفاده از حسابداری نقدی به جای روش‌های تعهدی

ب– حسابداری ساده با درآمدهای مشمول مالیات محاسبه‌شده بر اساس استاندارد یا درآمد و هزینه‌های برآوردی

ج– مالیات‌هایی که به جای فعالیت‌های واقعی مزرعه بر درآمد حاصل از املاک و مستغلات وضع می‌شوند

د–معافیت‌های مالیاتی

– کمک‌هزینه‌های ویژه (یارانه‌های مشخص)

– معافیت مالیاتی برای کشاورزان کوچک یا کم‌درآمد

– معافیت‌های مالیاتی برای یارانه‌ها

– معافیت‌های مالیاتی برای درآمد حاصل از محصولات خاص

– معافیت‌های مالیاتی برای درآمد از مناطق خاص

– معافیت‌مالیاتی برای درآمد حاصل از فعالیت کشاورزان جوان

ه– معافیت‌های مالیاتی به طور میانگین، یکسان‌سازی درآمد، طرح جبران درآمد و تعویق دیون

و– ارزش‌گذاری دام برای مقاصد مالیاتی

ز– تسهیلات ویژه برای در نظر گرفتن استهلاک در محاسبه درآمد، به ویژه نرخ‌های تصاعدی

ح– معافیت‌های عایدی سرمایه

۲– رفتار ترجیحی در مالیات بر درآمد شرکت

۳– رفتار ترجیحی در مالیات بر دارایی

الف–معافیت از پرداخت مالیات زمین

ب– ارزیابی زمین برای اهداف مالیاتی که کمتر از ارزش بازار آن است

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

ج- نرخ‌های مالیاتی با تخفیف برای مالیات بر دارایی
د - تخفیف در مالیات زمین برای جلوگیری از رهاشدن زمین و تشویق شیوه‌های کشاورزی نوین
ه- معافیت از پرداخت مالیات مشاغل محلی یا منطقه‌ای
و- امتیازات در انتقال و حق تمبر
ز- امتیازات در مالیات بر ارث و هدیه
۴-رفتار ترجیحی در مالیات بر کالاها و خدمات و سوخت
۵- مالیات‌های محیط زیستی و امتیازات مرتبط در کشاورزی
۶-مشوق‌های مالیاتی برای تحقیق و توسعه و نوآوری و جذب توسط بخش کشاورزی
۷- مالیات بر درآمد، سود و عایدی سرمایه و امتیازات مرتبط در کشاورزی

برای انجام یک مقایسه‌ی بین کشوری، انواع اصلی امتیازات برای مالیات بر درآمد شخصی کشاورزان در جدول شماره (۳) خلاصه شده‌اند. امتیازات مالیاتی در نظام مالیات بر درآمد شخصی، بیشتر از رژیم‌های مالیات بر درآمد شرکت‌ها هستند (۱۸ کشور از ۳۵ کشور هیچ‌گونه رفتار ترجیحی را گزارش نمی‌کنند). در حالی‌که این امتیازات به‌طور کلی پایه مالیات و در نتیجه پرداخت خانوارهای کشاورز را کاهش می‌دهند، با هدف کاهش آثار مسائل خاصی مانند کاهش تنوع درآمد، جبران هزینه‌های بالاتر تولید در مناطق خاص یا برای کشاورزان جوان، کاهش هزینه‌های اداری برای مزارع کوچک با امکان استفاده از روش حسابداری نقدی و معافیت (بخشی از) سود سرمایه برای تسهیل نقل و انتقالات مزرعه ارائه شده‌اند. با این‌حال، مشکلات درآمدی کشاورزان را می‌توان با استفاده از سیستم مالیات عمومی و تامین اجتماعی به طور موثرتری برطرف کرد. این مستلزم آن است که تمام درآمد واقعی یک خانوار مشخص باشد، اما به‌دلیل معافیت‌های خاص بخش کشاورزی، بسیاری از کشاورزان به‌طور کلی از سیستم مالیاتی خارج و معاف می‌شوند. علاوه‌بر این، به‌طور کلی مشاهده می‌شود که خانوارها، درآمد مزرعه را با درآمد از منابع دیگر تکمیل می‌کنند که این یکی دیگر از چالش‌های شناسایی درآمد واقعی از کلیه فعالیت‌های ثبت‌شده از طریق سیستم مالیاتی است.

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

جدول ۲- بررسی اجمالی مقررات مالیاتی ویژه برای کشاورزی به تفکیک کشورها (منبع: یافته‌های تحقیق)

Table 2. An overview of special tax regulations for agriculture by countries (Source: Research findings)

کشورها Country	مالیات بر درآمد Income taxation				مالیات بر دارایی Property taxation		مالیات بر کالا و خدمات Tax on goods and services			مالیات محیط زیستی Environmental taxes	مشوق‌های مالیاتی بر تحقیق و توسعه و نوآوری Tax incentives for R&D and innovation	معیارهای تامین اجتماعی Social security measures	سایر مالیات‌ها Other taxes
	مالیات بر درآمد اشخاص PIT	مالیات بر عایدی سرمایه CGT	مالیات بر درآمد شرکتها CIT	مالیات بر ساختمان و زمین Property and land tax	انتقال کسب و پیشه و تمبر Transfers Acquisitions and Stamp Duties	مالیات بر ارث و هدیه Inheritance and gift taxes	کالاهای تولیدی Outputs	نهاده‌های تولید Inputs	سوخت Fuel	همه بخش‌ها			
Australiaاسترالیا	×			×			×			×	×		×
Austriaاتریش	×			×	×		×	×			×	×	
بلژیک (Belgium)	×			×	×		×		×	×	×	×	
کانادا (Canada)	×	×	×	×			×		×	×	×		
شیلی (Chile)				×							×		
کلمبیا (Colombia)	×		×	×	×		×	×		×	×		
کاستاریکا (Costa Rica)				×			×	×					×
کراواسی (Croatia)	×		×	×	×			×	×		×		
چک (CzechRepublic)	×	×	×	×			×		×	×	×		
دانمارک (Denmark)				×					×	×	×		
استونی (Estonia)	×			×					×	×			
فنلاند (Finland)				×	×	×	×	×	×	×		×	
فرانسه (France)	×			×	×	×	×		×	×	×	×	
آلمان (Germany)	×			×			×		×	×	×	×	
یونان (Greece)	×		×	×			×	×			×		
مجارستان (Hungary)	×	×	×	×	×	×	×		×		×		
ایرلند (Ireland)	×	×		×	×	×	×	×	×		×		
ایتالیا (Italy)	×		×	×			×	×	×		×	×	
ژاپن (Japan)	×	×	×	×	×	×	×		×		×		
کره‌جنوبی (Korea)	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×	×		
لتونی (Latvia)	×	×	×	×			×	×	×	×		×	
لیتوانی (Lithuania)			×	×			×	×	×	×		×	
مکزیک (Mexico)	×			×			×	×	×		×		
هلند (Netherlands)	×	×	×	×	×		×		×		×		
نیوزیلند (New Zealand)	×			×					×		×		×
نروژ (Norway)	×	×		×					×	×	×		
لهستان (Poland)	×		×	×	×	×	×		×	×	×	×	
اسلواکی (Slovak Republic)				×					×		×		
استونی (Slovenia)	×			×	×	×	×	×	××	×	×	×	
اسپانیا (Spain)	×			×	×		×	×	×	×	×	×	
سوئد (Sweden)		×		×			×		×	×	×		
سوئیس (Switzerland)		×		×			×	×	×		×	×	
انگلستان (United Kingdom)	×			×		×	×		×		×		
ایالات متحده (United States)	×			×	×	×	×		×		×		

PIT = Personal Income Tax, CGT = Capital Gains Tax, CIT = Corporate Income Tax

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

استفاده از حسابداری نقدی جایگزین روش‌های حسابداری تعهدی

اغلب کشورها با اجازه دادن به کشاورزان برای استفاده از حسابداری نقدی (یا عدم الزام آنها به نگهداری حساب)، نسبت به سایر مشاغل که عموماً ملزم به استفاده از روش حسابداری تعهدی برای ارائه گزارش‌های مالیاتی و محاسبه درآمد مشمول مالیات هستند، حمایت‌های مالیاتی خاصی را برای کشاورزان ارائه می‌کنند. در روش حسابداری نقدی، درآمدها و هزینه‌ها در زمان دریافت یا پرداخت وجه نقد فیزیکی شناسایی می‌شوند. این روش به کشاورزان انعطاف‌پذیری قابل توجهی را در مورد زمان گزارش درآمد و هزینه برای مقاصد مالیاتی می‌دهد.

کشاورزان با گردش مالی کمتر از آستانه‌های معین در کانادا، فرانسه، آلمان و ایالات متحده می‌توانند از حسابداری مبتنی‌بر پول نقد استفاده کنند. لازم به ذکر است که کشورها به تناسب شرایط، آستانه‌ها را معمولاً بالا می‌برند. در آلمان، آستانه گردش مالی کمتر از ۶۰۰ هزار یورو در سال است که مشمول یک سوم کشاورزان آلمانی در سال ۲۰۱۶ شده بود. در ایالات متحده، مالکان انحصاری مزرعه، شراکت مزرعه، شرکت‌های تجاری کوچک و شرکت‌هایی با درآمد نقدی ناخالص مزرعه کمتر از ۲۵ میلیون دلار در سال می‌توانند از روش مبتنی‌بر پول نقد استفاده کنند.

حسابداری ساده‌سازی شده با درآمدهای مشمول مالیات محاسبه‌شده براساس درآمد و هزینه‌های استاندارد یا فرضی

هنگامی که کشاورزان برای محاسبه درآمد مشمول مالیات حاصل از فعالیت‌های کشاورزی از روش ارزش‌گذاری یا برآوردی سایر فعالیت‌های مشابه به‌جای تعیین درآمد واقعی استفاده می‌کنند، حسابداری واحد کشاورزی برای آن‌ها ضرورتی ندارد. به‌عبارت دیگر، اگرچه این سیستم برای محاسبه درآمد مالیاتی کشاورز ساده‌تر است، اما اطلاعات قابل اعتمادی برای سایر تصمیمات تجاری واحد کشاورزی (مانند قیمت تمام‌شده محصول یا سود زیان واقعی فعالیت) را در اختیار کشاورزان و شرکای واحد قرار نمی‌دهد. بر اساس جدول (۲)، این رویکرد ویژه برای محاسبه درآمد مشمول مالیات مزرعه به زمانی برمی‌گردد که حسابداری در کشاورزی نادر بود. اگرچه در بسیاری از کشورها، سیستم مالیات‌ستانی رفتار مشابهی را در برابر درآمد مزرعه و مالیات سایر مشاغل خوداشتغالی دارد، اما هنوز تعداد قابل‌توجهی از کشاورزان در حوزه OECD از مزایای روش‌های ساده‌شده حسابداری برخوردار می‌شوند.

جدول ۳- مالیات بر درآمد شخصی: امتیازات برای کشاورزی (منبع: پایگاه اینترنتی سازمان توسعه و همکاری اقتصادی)
Table 3. Personal income tax: Concessions for agriculture (Source: Webpage of OECD)

کشور Country	سیستم و امتیازات ویژه Special system and concessions	مالیات بر عایدی سرمایه Capital gains tax
استرالیا Australia	سیستم میانگین درآمد برای تولیدکنندگان مواد خام (محصول کشاورزی خام) – طرح سپرده مدیریت مزرعه[1] (ابزار تثبیت درآمد) – تعویق سود حاصل از فروش زودهنگام محصولات پشمی – تعویق یا گسترش درآمد حاصل از دفع یا امحای اجباری دام و طیور – گسترش بازیابی بیمه برای خسارت، چوب یا دام – معافیت مالیات بر درآمد پرداختی از برنامه بهره‌برداری پایدار آب روستایی و زیرساخت‌ها – ارزش‌گذاری دام در برابر افزایش طبیعی – کسر فعالیت‌های مختلف (مانند استهلاک تسریع شده برای هزینه‌های مدیریت آب، – تسریع استهلاک برای حصارکشی و ذخیره‌سازی علوفه).	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
اتریش Austria	–اخذ مالیات از مزارع ورشکسته براساس تعیین بدهی بر اساس ارزش ارزیابی شده مزرعه (ارزش سرمایه‌گذاری) تا ارزش بازار آن برای اخذ مالیات –ارزش تجدید ارزیابی شده کمتر از ۷۵۰۰۰ یورو، درآمد مشمول مالیات برابر با ۴۲٪ ارزش ارزیابی شده (کامل با نرخ ثابت) ارزش تجدید ارزیابی شده بین ۷۵۰۰۰ یورو تا ۱۳۰۰۰۰ یورو، کشاورزان می‌توانند ۷۰٪ درآمد مشمول مالیات را به عنوان هزینه (نرخ مقطوع جزئی) کاهش دهد. –تولیدکنندگان کوچک می‌توانند از حسابداری نقدی استفاده کنند.	سود سرمایه ناشی از فروش زمین کشاورزی مشمول مالیات با نرخ ۳۰ است.
بلژیک Belgium	– ۸۰ درصد کشاورزان سود فعالیت خود را بر اساس میانگین هر واحد تولیدی مشابه محاسبه می‌کنند. – پرداخت‌های حمایتی مستقیم اتحادیه اروپا با نرخ ۱۲.۵٪ و نرخ ۱۶.۵٪ برای سایر اقدامات حمایتی اتحادیه اروپا مشمول مالیات هستند. – یارانه سرمایه و نرخ بهره ترجیحی تسهیلات بانکی معاف از مالیات است – سود حاصله از فعالیت جاری با زیان های سه سال قبل قابل تهاتر است.	
کانادا Canada	– حسابداری نقدی به عنوان روش قابل اتکا برای بخش کشاورزی است. – پرداخت مالیات به صورت یک قسط در سال (نه چهار قسط در سال) – امکان کسر ۵۰ درصد از زیان کسب و کار مزرعه در از درآمد (در هنگام کشاورزی منبع اصلی درآمد کشاورز باشد) – امکان کسر زیان سه سال گذشته از درآمد ۲۰ سال آینده (زمانی که کشاورزی منبع اصلی درآمد، کشاورز نیست). – هموارسازی شناسایی درآمد برای کشاورزان بر مبنای جریان نقدی که موجودی اول دوره را به درآمد در سال‌هایی که مزرعه زیان می‌بینند. – کسر انواع خاصی از مخارج سرمایه‌ای از درآمد – فاکتور خرید نقدی پرداخت‌نشده که پرداخت آن تا بعد از انتهای سال مالیاتی به تاخیر می‌افتد. – تعویق درآمدهای ناشی از معدوم کردن دام	–کسر سود سرمایه مادام العمر وقتی مزارع ادغام می شوند. –تعویق مالیات در انتقال مزرعه به فرزندان –درخواست ذخیره عایدی سرمایه بیش از حد برای یک دوره ۱۰ ساله (دوره ۵ ساله اگر انتقال به اشخاصی غیر از فرزندان صوت پذیرد. –کسرتلفات مزرعه از فروش مزارع برای برای جبران سود سرمایه.

[1] Farm Management Deposit Scheme

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]
[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

کشور Country	سیستم و امتیازات ویژه Special system and concessions	مالیات بر عایدی سرمایه Capital gains tax
شیلی Chile	– تعویق مالیات برای فروش دام‌های پرورشی ناشی از خشکسالی یا سیل – کشاورزان کم‌درآمد (معدن و حمل و نقل) مالیات بر درآمد فرضی می‌پردازند	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
کلمبیا Colombia	– محاسبه ویژه برای تعیین درآمد مشمول مالیات – معافیت درآمد حاصل از فروش انرژی حاصل از باد، زیست‌توده و بقایای کشاورزی – نرخ مالیات ترجیحی برای محصولات جدید چندساله قبل از سال ۲۰۱۴ –سرمایه‌گذاری در شرکت‌های کشاورزی پذیرفته شده در بورس به عنوان مالیات قابل کسر است – معافیت مالیاتی برای مشاغل جدید تاسیس شده در یکی از مناطق تحت تأثیر درگیری نظامی – معافیت مالیات یارانه‌های پرداختی به کشاورزان به عنوان مشوق سرمایه روستایی – درآمد حاصل از سرمایه‌گذاری بیش از ۲۶۰۰۰۰ دلار از مالیات بر درآمد برای ۱۰ سال معاف است.	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
کاستاریکا Costa Rica	تولیدکنندگان ارگانیک از مالیات واردات تجهیزات، ماشین آلات و نهاده‌های مصرفی معاف هستند.	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
کرواسی Croatia	–کشاورزان با درآمد کمتر از ۳۰۰۰۰۰ کرون ممکن است بر اساس نرخ ثابت مشمول مالیات باشند. –کشاورزان کوچک با درآمد کمتر از ۸۰۵۰۰ کرون از مالیات بر درآمد معاف هستند –کشاورزان مناطق کمتر مستعد (برخوردار) ممکن است از معافیت‌های مالیاتی بهره‌مند شوند	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
جمهوری چک Czech Republic	–کشاورزان خویش‌فرما می‌توانند نرخ ثابتی معادل ۸۰ درصد از درآمد را به عنوان هزینه کسر کنند.	معافیت مالیاتی اعطا شده بر سود زمانی که زمین کشاورزی بین بستگان نزدیک هنگام بازنشستگی یک کشاورز منتقل می‌شود.
دانمارک Denmark	-بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
استونی Estonia	-یک کشاورز می‌تواند تا سقف ۲۸۷۷ یورو از درآمد حاصل از فروش محصولات کشاورزی فرآوری نشده خود را کسر کند.	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
فنلاند Finland	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
فرانسه France	–حسابداری نقدی برای کشاورزان با گردش مالی ۲ ساله کمتر از ۳۵۰۰۰۰ یورو –تسهیل تخصیص درآمد کشاورزان با گردش مالی متوسط ۳ ساله کمتر از ۸۲۸۰۰ یورو. درآمد مشمول مالیات برابر با میانگین درآمدهای سه‌ساله سال مالیات است. در دو سال اولف ۸۷٪ از درآمد به عنوان هزینه‌ها کسر می‌شود. –کسر مالیات سالیانه برای پس‌انداز احتیاطی که به موجب آن کشاورزان حداقل ۵۰ تا ۱۰۰ درصد درآمد از مالیات را برای ذخیره شدن کسر می‌کنند و سپس ظرف ده سال برای تمام هزینه‌های تجاری در مشمول مالیات قرار می‌گیرند. –معیارهای تسهیل شناسایی درآمد –کشاورزان جوان مجازند کشاورزی درآمد مشمول مالیات خود را برای ۵ سال اول متوالی کاهش دهند. –استفاده از روش حسابداری موجودی‌های دام تا زمان فروش این کالاها –امکان تقسیط مالیات در طول پنج سال	
آلمان Germany	–کشاورزان در مقیاس کوچک با مساحت مزرعه کمتر از ۲۰ هکتار درآمد مشمول مالیات با استفاده از نرخ ثابت برآورد می‌شود. –درآمد ناخالص زیر ۳۰۷۰۰ یورو برای افراد مجرد (۶۱۴۰۰ یورو برای افراد متاهل) مشمول کمک–هزینه (یارانه) درآمد مالیاتی ویژه که از درآمد مشمول مالیات سالانه (۹۰۰ یورو برای کشاورزان مجرد و ۱۸۰۰ یورو برای کشاورزان متاهل) کسر می‌گردد. –تسهیل و هموارسازی شناسایی درآمد	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
یونان Greece	–یارانه‌های سرمایه‌گذاری و سایر یارانه‌ها مشمول مالیات نمی‌شوند. –سود فقط شامل مبالغی از یارانه‌های کمک‌های مستقیم سیاست کشاورزی اتحادیه اروپا به شرح زیر است:	
مجارستان Hungary	–سبک مالیاتی ویژه برای تولیدکنندگان کشاورزی در مقیاس کوچک (۸۹٪ از کل کشاورزان) و برای خرده‌مالک‌های کشاورز(۹۷ درصد این بخش) با درآمد کمتر از ۸ میلیون فورینت. –درآمد حاصل از اجاره زمین کشاورزی در صورتی که مدت اجاره به مدت ۵ سال یا بیشتر باشد از مالیات معاف است	–معافیت مالیاتی تا سقف ۲۰۰۰۰۰ فورینت بر عایدی حاصل از سرمایه مشروط به اینکه مزرعه به یک کشاورز ثبت شده فروخته می شود که حداقل ۵ سال مالک برای زمین کشاورزی بماند یا مستاجری که زمین را برای حداقل ۱۰ سال اجاره نماید.
ایرلند Ireland	–سیستم میانگین درآمد برای تولیدکنندگان اولیه –کمک‌هزینه سرمایه برای مخارج معین –کمک‌هزینه سرمایه برای ساختمان‌های مزرعه و کارهای دیگر –به تعویق انداختن یا توزیع درآمد حاصل از دفع اجباری یا مرگ دام و معافیت ۱۰۰ درصدی سهام در طول دوره تعویق –اعتبارات مالیاتی سالانه برای طرح مشارکت در مزرعه جانشینی	–معافیت بازنشستگی از مالیات بر عایدی سرمایه –معافیت بازنشستگی مالیات بر عایدی سرمایه از انتقال ارث والدین به فرزند –معافیت بازنشستگی مالیات بر عایدی سرمایه از انتقال به غیر از کودک –معافیت مالیات بر عایدی سرمایه در بازسازی مزرعه
ایتالیا Italy	–درآمد حاصل از کشاورزی و جنگلداری به عنوان درآمد حاصل از املاک و مستغلات –بر اساس کاداستر نه بازده واقعی یا درآمد ایجاد شده تعیین می‌شود. –محصول در زمین از طریق متوسط ارزش و ساختمان برآورد و ثبت می‌شود که بسیار پایین است.	

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]
[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

کشور Country	سیستم و امتیازات ویژه Special system and concessions	مالیات بر عایدی سرمایه Capital gains tax
ژاپن Japan	–کسر کامل حقوق و غرامت برای کلیه افراد خویش‌فرما از جمله کارگران مزرعه –کشاورزان می‌توانند خسارت و زیان مزرعه را به مدت ۳ سال مستهلک کنند. –کشاورزانی که پرداخت‌های مستقیم تثبیت درآمد محصول را دریافت می‌کنند، می‌توانند پرداخت‌ها را انباشته و از درآمد مزرعه کسر کنند، مشروط بر این که پرداخت‌ها برای توسعه مزرعه استفاده شوند. –کشاورزان می‌توانند از دست‌دادن دارایی‌های کشاورزی ناشی از بلایای طبیعی را به مدت ۳ سال پس از حادثه به مستهلک بیندازند.	–امتیازاتی برای تشویق واگذاری زمین کشاورزی داده می شود. –سود سرمایه در زمین مشمول یکپارچه‌سازی، واجد شرایط کسر مالیات ویژه (۸ میلیون ین) هستند
کره جنوبی Korea	–درآمد حاصل از غلات و سایر محصولات غذایی از پرداخت مالیات معاف است. – درآمد حاصل از کشت گیاه ، در صورتی که درآمد کمتر از ۱ میلیارد وون باشد معاف از مالیات است. –سود سهام شرکت‌های کشاورزی که از محصولات کشاورزی با مصارف انسانی به طور کامل یا جزئی از مالیات بر درآمد شخصی معاف هستند و سایر انواع درآمد مشمول مالیات می‌شوند.	کشاورزان فروش زمین در نزدیکی محل زندگی یا محل کشاورزی برای بیش از ۸ سال از پرداخت مالیات سود سرمایه معاف‌اند.
لتونی Latvia	–کشاورزان با مقیاس فعالیت کوچک با درآمد کمتر از ۳۰۰۰ یورو از مالیات بر درآمد معاف هستند. –کمک‌های دولتی و حمایت اتحادیه اروپا برای کشاورزی و توسعه روستایی از مالیات بر درآمد معاف هستند.	فروش زمین کشاورزی که فعالیت کشاورزی در آن ادامه دارد از پرداخت مالیات بر عایدی سرمایه معاف است.
لیتوانی Lithuania	–فروش کمتر از ۴۵۰۰۰ یورو از مالیات معاف است. –یارانه مستقیم و سایر انواع مشمول مالیات بر درآمد کشاورزی نیستند.	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
مکزیک Mexico	–فعالیت‌های کشاورزی تحت عنوان«سازکار کشاورزی، جنگل‌داری و شیلات» (AGAPE) که منجر به معافیت‌های مالیاتی و کاهش نرخ‌های مالیاتی می‌شوند.	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
هلند Netherlands	–پرداخت یارانه برای برنامه‌های جنگلی و طبیعت خاص از مالیات بر درآمد معاف است.	عواید سرمایه در زمین تحت شرایط خاصی معاف از مالیات است
نیوزیلند New Zealand	–طرح یکسان‌سازی درآمد (قابل استفاده در جنگلداری و شیلات) –هزینه‌های بهبود زمین برای کشاورزی را می‌توان بلافاصله به طور کامل از درآمد مشمول مالیات کسر کرد، نه این که به عنوان سرمایه در نظر گرفته شوند و در طول زمان مستهلک شوند. –هزینه‌های مربوط به کاشت یا نگهداری درختان برای جلوگیری از فرسایش در مزارع را می‌توان بلافاصله از مالیات بر درآمد کسر کرد. –کشاورزان می‌توانند برای کاشت درخت حداکثر ۷۵۰۰ دلار نیوزیلند کسر مالیات درخواست کنند. –کسر مالیات برای هزینه‌های کشاورزی، باغبانی، آبزی‌پروری و بهبود جنگلداری –اقدامات مختلف کمک مالیاتی برای کشاورزانی که حوادث نامطلوب اقلیمی و بلایای طبیعی را تجربه می‌کنند. –کسر هزینه‌های مربوط به خانه‌های کشاورزی بر اساس میزان پیشرفت آنها –دو روش برای ارزش‌گذاری دام – طرح هزینه استاندارد طبیعی یا طرح گله	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی (هیچ معافیتی برای عایدی بر سرمایه وجود ندارد)
نروژ Norway	–کشاورزانی که درآمد حاصل از کشاورزی آنها تا سقف ۹۰۰۰۰ کرون است، می‌توانند ۱۰۰ درصد از درآمد مشمول مالیات خود را کسر کنند. درآمد بالاتر از ۹۰۰۰۰ کرون تا سقف ۱۹۰۰۰۰ کرون مشمول تخفیف مالیاتی ۳۸٪ کاهش می‌شود. هزینه تقسیم در زمین جدید از درآمد قابل کسر است. هزینه کل ساختمان‌های ساخته‌شده با استفاده از یارانه‌های سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر مستعد، مبنای استهلاک (به جای کسر یارانه از ارزش دفتری ساختمان‌ها) اعتبار مالیاتی است. یکسان‌سازی درآمد برای تولید پوست خز.	فروش مزارع تحت شرایط خاص از پرداخت مالیات معاف است.
لهستان Poland	فقط تولید محصولات خاص مشمول مالیات بر درآمد است (مزارع تولید چنین محصولاتی تنها ۲ تا ۵ درصد کل مزارع را تشکیل می‌دهند). درآمد مشمول مالیات بر اساس استانداردهای تولید متوسط یا بر اساس حساب‌ها ایجاد می‌شود. درآمد مزارع بر اساس درآمد ۹۵ درصد کشاورزان مشمول مالیات نمی‌شود، بلکه مالیات بر اموال کشاورزی اعمال می‌شود.	
جمهوری اسلواکی Slovak Republic	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی	
اسلونی Slovenia	درآمد مزارع خانوادگی کوچک بر اساس میانگین پنج ساله درآمد مرجع (برگرفته از حساب‌های اقتصادی) بر اساس هر هکتار زمین کشاورزی و جنگلی (از کاداستر زمین) محاسبه می‌شود. تقریباً ۵۰ درصد یارانه‌های کشاورزی (یارانه‌هایی که از تولید سازگار با محیط زیست، یارانه سرمایه–گذاری و غیره حمایت می‌کنند) از درآمد مشمول مالیات کسر می‌شوند. سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات و تجهیزات ممکن است از مالیات بر درآمد کسر شود	
اسپانیا Spain	روش برآوردی برای محاسبه درآمد مشمول مالیات بر اساس ضرب فروش در شاخص ثابت که طبق میانگین هزینه‌ها برای هر سیستم تولید کشاورزی تخمین زده می‌شود و سپس توسط آن تنظیم می‌شوند. ۲ درصد از درآمد کشاورزی صرف نظر می‌شود. – ۱٪ از درآمد پرورش خوک و طیور نیز از اخذ مالیات صرف نظر می‌شود. کشاورزان باید ۲ درصد مالیات بر حجم فروش خود را در بازه‌های فصلی بپردازند. برخی از یارانه‌های کشاورزی اتحادیه اروپا از درآمد مشمول مالیات مستثنی شده‌اند و آنهایی که شامل می‌شوند توسط یک ضریب تعدیل می‌شوند. کاهش ۲۵ درصدی درآمد مشمول مالیات کشاورزان جوان به مدت ۵ سال	
سوئد Sweden	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]
[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

کشور Country	سیستم و امتیازات ویژه Special system and concessions	مالیات بر عایدی سرمایه Capital gains tax
سوئیس Switzerland	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی	صفر یا کاهش مالیات بر عایدی سرمایه که از فروش مزارع اخذ می‌شود.
انگلستان United Kingdom	–روش میانگین درآمد برای اهداف مالیاتی از پیش برنامه‌ریزی شده کشاورزان تفریحی می‌توانند زیان‌های کشاورزی را با درآمد حاصل از جاهای دیگر جبران کنند. دام را می‌توان به عنوان دارایی سرمایه‌ای و نه به عنوان یک کالای قابل تجارت تلقی کرد.	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
ایالات متحده United States	مجاز به استفاده از روش نقدی حسابداری میانگین درآمد کسر دارایی‌های سرمایه‌ای در سال اول خرید امکان کسر هزینه توسعه دارایی‌های مزرعه های خاص، از درآمد مشمول مالیات در سالی که هزینه‌ها در آن انجام شده است، شامل هزینه‌های مربوط به لبنیات، پرورش دام و طیور تا سن بلوغ آن. مطالبه کسر مالیات برای مخارج مربوط به حفظ خاک و آب یا برای جلوگیری از فرسایش زمین مورد استفاده در کشاورزی درآمد حاصل از فروش دارایی‌های مورد استفاده در مشاغل کشاورزی (مانند زمین‌های کشاورزی، ساختمان‌ها، ماشین‌آلات، لبنیات، پرورش یا ورزش نگهداری می‌شوند) مشمول مالیات بر درآمد نمی‌شوند اما به عنوان سود یا زیان سرمایه با نرخ‌های مطلوب‌تری مشمول مالیات می‌شوند.	

در این روش مالیات‌ستانی، درآمد مشمول مالیات، براساس واحد تعیین شده توسط مراجع ذیربط محاسبه می‌شود. ارزش پایه هر واحد، معمولاً کمتر از قیمت‌های بازار است (کمتر از واقعی یا درآمد واقعی). درآمد فرضی برآوردی ناشی از این روش، به کاهش پایه مالیاتی و بار مالیاتی برای کشاورزان منجر می‌شود. کشورهای OECD که این روش برای محاسبه مالیات را به کشاورزان خود ارائه می‌دهند عبارتند از اتریش، بلژیک، شیلی (به کشاورزان کم درآمد)، کرواسی، جمهوری چک، فرانسه، آلمان، نروژ، اسلوونی و اسپانیا. ۸۰ درصد کشاورزان در بلژیک، بیش از ۹۵ درصد از کشاورزان در اسلوونی، و ۹۴ درصد از کشاورزان در اسپانیا از مزایای روش برآوردی درآمد بهره‌مند هستند. واجد شرایط بودن استفاده از حسابداری ساده‌سازی شده به کشاورزان کوچک یا کم‌درآمد محدود می‌شود. به‌عنوان مثال، در آلمان، کشاورزان با مساحت کمتر از ۲۰ هکتار یا واحد دامی ۵۰ راسی، واجد شرایط استفاده از محاسبه نرخ ثابت هستند. به طور مشابه، هزینه‌ها را می‌توان از طریق نرخ‌های ثابت برای تعیین درآمدهای مشمول مالیات تخمین زد. در اتریش، مفهوم و معیار «ارزش ارزیابی شده[1]» در ظرفیت تولید یک مزرعه، واجد شرایط بودن کشاورزان را برای استفاده از حسابداری نقدی و نرخ ثابت تعیین می‌کند. مزارع با ارزش تخمینی کمتر از ۷۵ هزار یورو (۸۸ ۵۰۰ دلار ایالات متحده) دارای درآمد مشمول مالیاتی بر مبنای ۴۲٪ از ارزش ارزیابی شده هستند، در حالی که مزارع با ارزش ارزیابی شده بین ۷۵ هزار یورو تا ۱۳۰ هزار یورو می‌توانند ۷۰٪ (یا ۸۰ درصد برای فعالیت های دامداری) از درآمد مشمول مالیات را به‌عنوان هزینه کسر کنند. به‌عبارت دیگر، تنها ۳۰ درصد ارزش ارزیابی شده‌ی درآمد فعالیت کشاورزی، مشمول مالیات است.

میانگین درآمد، درآمد باثبات، طرح‌های تعویق و جبران درآمد

میانگین‌گیری درآمد، درآمد باثبات، طرح‌های تعویق و جبران درآمد ابزارهای رایج مالیاتی هستند که توسط کشورهای OECD برای حمایت از مدیریت ریسک درآمد تولیدکنندگان استفاده می‌شوند.

کشورهای استرالیا، کانادا، فرانسه، آلمان (معرفی شده در سال ۲۰۱۶)، ایرلند، نیوزیلند، نروژ (فقط برای تولید پوست خز موجود است که از سال ۲۰۲۵ نیز ممنوع خواهد شد)، بریتانیا و ایالات متحده از معیارهای میانگین درآمد را برای اخذ مالیات کشاورزان استفاده می‌کنند. سیستم مشابهی در هلند وجود دارد که تنها مختص بخش کشاورزی نیست.

طرح رایج، سپرده مدیریت مزرعه[2] نمونه‌ای از یک اقدام تعویق مالیاتی استرالیا است که در آن مالیات تا حدی به دوره‌های بعدی موکول می‌شود و جریان نقدینگی کشاورزان را بهبود می‌بخشد و مالیاتی فزاینده را کاهش می‌دهد. بر اساس این طرح، کشاورزان می‌توانند برای درآمد مزرعه‌ای در یک حساب بانکی تحت عنوان سپرده مدیریت مزرعه نگهداری و آن را از شمول درآمد مالیاتی خود کسر کنند. تا ژوئن ۲۰۱۹، در چهارچوب این برنامه، ۵۳ هزار حساب بانکی با موجودی با ۶/۸ میلیارد دلار استرالیا (۴/۶ میلیارد دلار ایالات متحده) افتتاح و واریز شده بودند.

از اول ژانویه ۲۰۱۹، فرانسه طرح تخفیف مالیات سالانه جدید خود را تحت عنوان« طرح پس‌انداز احتیاطی»[3] اجرا کرده است. مشابه طرح استرالیا، کشاورزان می‌توانند دارای تخفیف مالیات باشند مشروط بر این که در یک حساب پس‌انداز قرار داده شود (بین ۵۰ تا ۱۰۰ درصد مالیات متعلقه) و در ده سال آینده برای هزینه‌های تجاری مزرعه استفاده شوند سپس در زمان استفاده، مشمول مالیات می‌شوند. در صورت بروز شرایط استثنایی در برخی کشورها، اقدامات تعویق مالیاتی برای کشاورزان در دسترس است. به عنوان مثال، کشاورزان در استرالیا، کانادا، ایرلند و بریتانیا می‌توانند کمک‌ها و درآمد دولتی حاصل از امحای دام ناشی از بیماری دام را از مالیات معاف نمایند. در کانادا، کمک‌ها و عایدی حاصل از فروش دام ناشی از رویداد اقلیمی را از مالیات معاف می‌نمایند. در ژاپن، کشاورزان می‌توانند زیان ناشی از از دست دادن دارایی‌های کشاورزی

[1] Assessed Value
[2] Farm Management Deposit (FMD)
[3] Precautionary savings scheme (DEP)

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]
[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

ناشی از یک بلای طبیعی را به‌مدت سه سال از درآمد سال‌های آتی کسر نمایند.

سیاست‌های جبران خسارات، اعم از انتقال به خسارت به سال‌های آتی یا گذشته، برای کاهش نوسانات درآمد مزرعه به کشاورزان در کانادا، کاستاریکا (به مدت دو سال بیشتر از مشاغل غیرکشاورزی)، ژاپن و کره ارائه می‌شوند؛ موضوعی که اتریش و بلژیک نیز اخیراً اقدامات جبرانی را اجرا کرده‌اند.

معافیت عایدی بر سرمایه

بسیاری از کشورها برای عواید سرمایه‌ای که در بخش کشاورزی ایجاد می‌شنود، حمایت‌های مالیاتی ویژه‌ای ارائه می‌دهند. برای تشویق جانشین‌پروری و بازسازی مزارع و در نهایت بهره‌وری این بخش، سود سرمایه یا از مالیات بر درآمد در برخی کشورها از مالیات مستثنی می‌شود، یا فقط سهم کوچکی از آن مشمول مالیات می‌شود. مزارع گاهی اوقات به‌گونه‌ای ارزش‌گذاری می‌شوند که سود آن صفر می‌شود.

مانند تمام ابزارهای مالیاتی در کل اقتصاد، این امتیازات مالیاتی ویژه، زمانی که دلالان زمین‌های کشاورزی، با خرید زمین برای حداکثر کردن ثروت خود از این حمایت‌های مالیاتی بهره‌مند می‌شوند، در واقع تولید محصولات کشاورزی کاهش خواهد یافت.

سود سرمایه در زمین‌های کشاورزی در کره جنوبی از مالیات معاف است و در هلند سود سرمایه از مالیات بر درآمد شخصی و شرکتی (تحت شرایط خاص) معاف است. در مجارستان و لتونی، معافیت‌های مالیاتی بر عایدی سرمایه، مشروط به باقی‌ماندن زمین‌های کشاورزی در تولیدات کشاورزی است.

معمولاً این حمایت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی، زمانی که تولید کشاورزی در زمین ادامه پیدا می‌کند، مشمول مالکین جدید می‌شود، همان‌طور که در جمهوری چک این چنین است. زمانی که مزرعه مستقیم به فرزندان فروخته می‌شود، کانادا بخشی از درآمد حاصل از سرمایه را از مالیات معاف می‌کند و از طریق روش میانگین درآمد حاصل از انتقال مزرعه، اجازه می‌دهد که سود سرمایه با ضررهای مزرعه جبران شود. همچنین، ایرلند یک طرح تخفیف مالیاتی بر عایدی سرمایه ارائه می‌دهد.

برخی از کشورها بخشی از سود حاصل از مالیات بر عایدی سرمایه را از درآمد مشمول مالیات معاف می‌کنند. در ژاپن از این رویکرد برای ایجاد انگیزه برای تحکیم کاربری زمین‌های کشاورزی استفاده می‌شود. خرید و فروش زمین واجد شرایط، ۸ میلیون ین (۷۲ هزار دلار ایالات متحده) معافیت مالیاتی ویژه دریافت می‌کند. سود سرمایه در سوئیس، زمانی که زمین کشاورزی به یکی از اعضای خانواده با قیمت تعیین‌شده در ارزش درآمد سرمایه‌ای فروخته می‌شود (قیمتی بسیار کمتر از قیمت بازار املاک) به‌طور خودکار صفر می‌شود.

مالیات بر درآمد شرکت‌های کشاورزی و امتیازات مربوط به آن

کشورهای مختلف روش‌های مالیات بر درآمد شرکتی ویژه‌ای را برای ساختارهای کشاورزیشان سازمان‌دهی می‌کنند که در جدول (۴) به صورت مشروح به آن‌ها پرداخته شده است. این اقدامات نسبت به امتیازات مالیات بر درآمد شخصی، برای کشاورزان گسترده و متنوع‌تر هستند. به‌عنوان مثال، در حالی‌که انعطاف‌پذیری برای استفاده از حسابداری نقدی برای اهداف مالیاتی برای مزارع خانوادگی به‌صورت مکرر استفاده می‌شود، تنها اتریش و ایالات‌متحده به شرکت‌های تولیدکننده کالاهای کشاورزی، اجازه می‌دهند از حسابداری نقدی استفاده کنند، که از رسیدگی مالیاتی متفاوت از شرکت‌ها است.

امتیازات و معافیت‌های مالیات بر درآمد شرکتی ممکن است بسته به اندازه کسب و کار، مکان یا فعالیت متفاوت باشند. به‌عنوان مثال، مکزیک معافیت‌های مالیاتی و نرخ‌های مالیاتی تخفیف‌دار را برای شرکت‌های کشاورزی، بسته به مقیاس آن‌ها رسته فعالیت‌های کشاورزی، جنگلداری و شیلات خود (AGAPE)[1] اعمال می‌کند. برای تشویق توسعه منطقه‌ای، کسب‌وکارهای جدیدی که در یکی از مناطق تحت تأثیر درگیری در کلمبیا تأسیس شده‌اند از تخفیف مالیاتی بهره می‌برند، در حالی‌که مزارع شرکت‌های بزرگ واقع در مناطق کمتر مورد علاقه، کرواتین[2] از نرخ‌های مالیاتی پایین‌تری بهره می‌برند. در کره‌جنوبی، درآمد حاصل از محصولات برای مصرف انسان، از مالیات بر درآمد شرکت معاف است (این امتیاز مالیاتی خاص برای محصول برنج است).

مالیات‌ها یا معافیت‌های ترجیحی بر درآمد حاصل از تعاونی‌های کشاورزی، در کشورهای اتریش (معافیت مالیاتی جزئی)، ایتالیا (معافیت)، ژاپن و لیتوانی (نرخ‌های مالیاتی کاهش‌یافته) اعمال می‌شوند. در یونان، تعاونی‌های کشاورزی و سازمان‌های تولیدکننده با نرخی که نصف نرخ معمول مالیات بر درآمد شرکت‌ها است، مالیات می‌دهند.

[1] Agricultural, Forestry, and Fisheries Regime

[2] Croatian

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

جدول ۴- مالیات بر درآمد شرکت: امتیازات در کشاورزی (منبع: پایگاه اینترنتی سازمان توسعه و همکاری اقتصادی)

Table 4. Corporate Income Tax: Concessions in Agriculture (Source: Webpage of OECD)

کشور	امتیازات مالیات بر درآمد شرکت ها Corporate income taxation concessions
استرالیا Australia	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
اتریش Austria	حسابداری نقدی برای تعیین درآمد مشمول مالیات مجاز است. برخی از تعاونی‌های کشاورزی تحت شرایطی تا حدی از مالیات معاف هستند.
بلژیک Belgium	کاهش نرخ مالیات بر درآمد شرکت ها به میزان ۵ درصد برای یارانه سرمایه و بهره تحت شرایط خاصی اعمال می‌شود. جبران زیان‌ها در برابر سود حاصل از سه سال قبل
کانادا Canada	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
شیلی Chile	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
کلمبیا Colombia	سرمایه‌گذاری در شرکت‌های کشاورزی پذیرفته‌شده در بورس به عنوان اعتبار مالیاتی قابل کسر است. معافیت مالیاتی برای مشاغل جدید تاسیس‌شده در یکی از مناطق تحت تأثیر درگیری و مناقشه
کاستاریکا Costa Rica	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
کرواسی Croatia	مزارع شرکتی واقع در مناطق کمتر مورد علاقه (شهر ووکوار یا مناطق گروه یک) از نرخ‌های مالیاتی پایین‌تری بهره‌مند می‌شوند.
جمهوری چک Czech Republic	بنگاه‌های کشاورزی می‌توانند در سال اول، استهلاک ۲۰ درصد نرخ استهلاک بیشتری برای ماشین‌آلات کشاورزی واجد شرایط اعمال کنند.
دانمارک Denmark	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
استونی Estonia	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
فنلاند Finland	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
فرانسه France	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
آلمان Germany	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
یونان Greece	سود حاصل از تعاونی‌های کشاورزی و گروه‌های تولیدی مشمول مالیات به میزان نصف نرخ معمول مالیات شرکت‌ها می‌شود.
مجارستان Hungary	شرکت‌های کشاورزی معافیت‌های ویژه‌ای نسبت به قوانین کلی مالیات بر درآمد شرکت‌ها در مورد انتقال زیان‌ها و پیش‌پرداخت‌های مالیاتی دارند و ممکن است با کاهش سود قبل از مالیات تا سطح ۲ سال مالیاتی قبل، به میزان ۳۰ درصد از زیان معوق تخفیف بگیرند. (مخالف تعویق زیان به مدت ۵ سال).
ایرلند Ireland	برخی استثنائات از بدهی مالیاتی، به عنوان مثال درآمد تعاونی‌های کشاورزی
ایتالیا Italy	درآمد حاصل از محصولات کشاورزی برای مصرف انسان از مالیات بر درآمد شرکت، مستثنی می‌شود. شرکت‌های کشاورزی در صورت ثبت شرکت تا سال ۲۰۲۰ از پرداخت مالیات ثبت و مجوز معاف هستند.
ژاپن Japan	مالیات بر درآمد شرکتی توسط تولیدکنندگان محصولات کشاورزی با گردش مالی بیش از ۳۰۰۰۰۰ یورو در سال مالیاتی پرداخت می‌شود. کشاورزانی که پرداخت‌کننده مالیات بر درآمد شرکت هستند حق دارند مبالغ دریافتی به عنوان کمک دولتی به کشاورزی یا حمایت اتحادیه اروپا برای کشاورزی و توسعه روستایی را از پایه مشمول مالیات تا ۵۰٪ (و حداکثر تا کل درآمد مشمول مالیات) کاهش دهند.
کره جنوبی Korea	اگر بیش از ۵۰ درصد درآمد تعاونی‌ها از فعالیت‌های کشاورزی باشد، نرخ مالیات ۵ درصد کاهش می‌یابد.
لتونی Latvia	حمایت‌های مالیاتی ویژه فعالیت‌های کشاورزی تحت "سازوکار کشاورزی، جنگلداری و شیلات" (AGAPE) که منجر به معافیت‌های مالیاتی و کاهش نرخ‌های مالیاتی برای شرکت‌ها و سایر جوامع (بسته به اندازه آنها) می‌شوند.
لیتوانی Lithuania	سود حاصل از فروش زمین در برخی شرایط از مالیات بر درآمد شرکت معاف است.
مکزیک Mexico	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
هلند Netherlands	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
نیوزیلند New Zealand	مزایای ویژه در صورت بازسازی مزارع در مالیات بر ارزش افزوده
نروژ Norway	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
لهستان Poland	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
جمهوری اسلواکی Slovak Republic	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
اسلونی Slovenia	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
اسپانیا Spain	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
سوئد Sweden	بدون هیچ گونه اقدام ترجیحی و حمایتی
سوئیس Switzerland	اگر دریافتی ناخالص کمتر از ۱ میلیون دلار باشد یا یک شرکت خانوادگی که دریافتی ناخالص کمتر از ۲۵ میلیون دلار برای هر سال مالیاتی داشته باشد، می‌تواند از حسابداری نقدی استفاده کند.

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

نتیجه‌گیری کلی

سیاست مالیاتی، از طریق تأثیر بر سطوح درآمد مزرعه و تنوع فعالیت، سرمایه‌گذاری در زمین و فناوری، نیروی کار و استفاده از نهاده‌ها و اتخاذ شیوه‌های مدیریت مزرعه، بر رقابت‌پذیری کشاورزی تأثیر می‌گذارد. به‌عنوان مثال، سیستم‌های مالیاتی می‌توانند با کاهش درآمد مشمول مالیاتی از طریق مقررات استهلاک، سرمایه‌گذاری در مزارع را تشویق کنند. در برخی کشورها، سیستم مالیاتی به کشاورزان اجازه می‌دهد تا با استفاده از میانگین سنواتی مالیات، تشخیص درآمد را در طول زمان تسهیل کنند. مالیات بر درآمد، دارایی و زمین و انتقال سرمایه، ممکن است منجربه تغییرات ساختاری در اقتصاد شود، در حالی‌که نرخ‌های مالیاتی متفاوت بر فعالیت‌های آلاینده خاص، منابع یا استفاده از نهاده‌ها، ممکن است بر پایداری تولید کشاورزی تأثیر بگذارند.

این مقاله از طریق بررسی معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی کشاورزی در ۳۵ کشور عضو OECD و اقتصادهای نوظهور، تنوع مقررات مالیاتی مؤثر بر کشاورزی را تشریح می‌کند، تجربه‌ای مروری بر تفاوت‌های بین کشوری در سیاست مالیاتی ارائه می‌دهد و استفاده گسترده از امتیازات مالیاتی (تخفیف، معافیت، مشوق) را تأیید می‌کند.

بررسی ادبیات موضوع نشان می‌دهد که سیاست مالیاتی اغلب به‌عنوان اهرمی است که بر رفتار و ترجیحات و انتخاب بخش کشاورزی، درآمد تولیدکننده، نقل و انتقال زمین‌های کشاورزی، سرمایه‌گذاری، نوآوری و نتایج پایداری تأثیر می‌گذارد. در برخی موارد، سیستم مالیاتی برای تکمیل سایر سیاست‌ها در دستیابی به اهداف بزرگتر استفاده می‌شود. در موارد دیگر، مالیات یا امتیازات مالیاتی در یک حوزه، مشوق‌هایی را فراهم می‌کند که مغایر با دستیابی به اهداف سیاست در سایر حوزه‌ها است.

به‌طور خاص برای کشاورزی، امتیازات مالیاتی شامل معافیت کشاورزان کوچک از پرداخت مالیات، اجازه استفاده از روش حسابداری مبتنی بر پول نقد، ارائه برآورد درآمد مشمول مالیات و در نتیجه حذف نیاز به حسابداری، کاهش مالیات سالانه زمین و دارایی، کاهش مالیات‌های مربوط به انتقال زمین بین نسل‌ها، معافیت کشاورزان از ثبت‌نام برای مالیات بر ارزش‌افزوده و ارائه امتیاز مالیاتی برای سوخت مورد استفاده در تولیدات کشاورزی توسط سیستم‌های مالیاتی کشورها اعمال شده است.

همچنین، تجربیات کشورها نشان می‌دهند که امتیازات و مشوق‌های مالیاتی که سالیان گذشته برای بخش کشاورزی ایجاد شدند دیگر مورد بازبینی و اصلاح و تغییر قرار نگرفته‌اند. با این‌حال، اغلب در واکنش به وخامت وضعیت اقتصادی خانوارهای کشاورز، برخی از کشورها، امتیازات مالیاتی کشاورزی را افزایش داده‌اند، در حالی که برخی کشورها مشوق‌های مالیات را تنها به زمین‌های کشاورزی و محصولات غذایی اساسی محدود کرده‌اند.

به‌علاوه، برخی از کشورها به‌منظور کمک به نوسانات درآمدی واحدهای کشاورزی، تغییراتی را در مقررات سیستم مالیاتی ایجاد کرده‌اند. در نهایت، استفاده از مالیات برای بهبود شاخص‌های محیط زیستی گسترده‌تر شده است، همان‌طور که تخفیف‌های مالیاتی برای حمایت از سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه گسترش یافته‌اند.

شواهدی وجود دارند که در بسیاری از کشورها، مقررات مالیاتی از درآمد مزرعه حمایت می‌کنند، نوآوری و سرمایه‌گذاری را تسهیل می‌کنند، و بنابراین امکان گسترش مزرعه (افزایش مقیاس تولید) را فراهم می‌کنند. در کل، اخذ مالیات به‌نحوی است که موقعیت اقتصادی برای خانوارهای کشاورز در مقایسه با خانوارهای غیرکشاورزی بهبود یابد. در عین‌حال، تخفیفات و مشوق‌های مالیات بر درآمد به‌طور کلی فراوانی درآمدهای پایین را در میان خانوارهای کشاورز کاهش می‌دهند. یکی دیگر از یافته‌های کلی این است که ابزارهای مالیاتی ظرفیت محدودی برای بهبود بهره‌وری و پایداری بخشی در مزارع ناکارآمد دارند. شواهد فزاینده‌ای وجود دارند که نشان می‌دهند که مالیات محیط زیستی می‌تواند ابزار موثری برای مهار آلودگی باشد، اما نیاز به طراحی دقیق برای دستیابی به اهداف مورد نظر وجود دارد.

به‌طور کلی، باید توجه داشت که بیشتر کشورهای مورد بررسی در پی مشوق‌هایی هستند که به انحراف بازار منجر نشوند. با توجه به شرایط بخش کشاورزی و بالابودن انواع مخاطرات اقلیمی، فنی و بازاری، نیاز است تا حمایت‌ها از بخش کشاورزی در ایران به‌صورت فراگیر طراحی شوند. در این راستا، اگر چه بخش کشاورزی در ایران از معافیت مالیاتی برخوردار است اما وجود هزینه‌های پنهان بخش کشاورزی موضوعی است که می‌تواند مورد توجه مطالعات آتی قرار گیرد.

References

Abdi, M., & Rezaei, E. (2015). The Cost-benefit Analysis of Tax Incentives in Iranian Economy in Selected Industries. *Journal of Ttax Research,* 23(27), 9-33. [In Persian]

Central bank of Iran (2022). National Accounts of Iran, Tehran. Iran. [In Persian]

Dehgan-Harati, A., Mehrabi Boshrabadi, H., & Rahbar Dehghan, A. (2014). The Effect of Financial and Tax Policies on Agricultural Trade in Iran. *Journal of Planning and Budgeting*, 19(1), 111-128. [In Persian]

Hill, B., & Blandford, D. (2007). Taxation Concessions as Instruments of Agricultural Policy. In *81st Annual Conference,* April 2-4, 2007, Reading University*, UK* (No. 7976). Agricultural Economics Society.

Islamic Parliament Research Center. (2023). The review of the seventh development plan law, strategic issues of the public sector (tax system), number 19161. Tehran, Iran. [In Persian]

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]

Khanzadi, A., Heidarian, M., & Moradi, S. (2015). Analyzing the role and impacts of Tax revenues on Income distribution and Human development (A Case Study of Iran). *Quarterly Journal of Quantitative Economics*, 11(4), 135-158. [In Persian]

Mojtahid, A., & Ahmadian, A. (2007). The Effect of Government Tax Revenues on Iran's Social Welfare. *Economic Research Journal, (Special Tax Issue)*, 7(1), 71-45. [In Persian]

Mosavi Jahromi, Y., Izadi, S. H., Razavi, M., & Khodadadkashi, F. (2017). The Evaluation of Tax Exemptions of Article 132 Impact on Firms' Establishment and Investment in Iran's Less Developed Cities. *Journal of Tax Research,* 24(32), 35- 58. [In Persian]

Nazari, M, Saber-mahani, M. & Deldar, M. (2016). An Investigation of Tax Incentives for Membership in Business Groups. *Journal of Tax Research*, 24(31), 119-144. [In Persian]

OECD (2020), *Taxation and Social Security in Agriculture*, OECD Publishing, Paris, http://dx.doi.org/10.1787/9789264013650-en.

Pajooyan, J., & Darvishi, B. (2010). The Structural Reforms in Iran's Tax System. *Journal of Tax Research*, 18(8), 9-48.

Rezaei, E. (2018). Investigating the Economic Effects of Tax Incentives in Iran's Economy, *National Tax Affairs Organization*, Tehran, Iran. [In Persian]

Shahnoush Foroushani, M. S., & Rajabzadeh, M. (2022). A Pathology of the Present Tax Exemptions and Incentives in the Iranian Economy with a view towards Supporting Production. *Defense Economics and Sustainable Development*, 6(22), 111-132, [In Persian].

Shahnoush Foroushani, M. S., & Rajabzadeh, M. (2022). A Pathology of the Present Tax Exemptions and Incentives in the Iranian Economy with a view towards Supporting Production. *Defense Economics and Sustainable Development,* 6(22), 111-132. [In Persian]

Statistical Center of Iran (2022). The employment and gross domestic product statistics. Tehran, Iran. [In Persian].

The Iranian National Tax Administration (2023). Tax expenses of legal entities, Tehran, Iran [In Persian].

[Downloaded from efs.sanru.ac.ir on 2026-11-26]

[DOI: 10.66224/efs.2025.62]